

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**VYBRANÉ VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI POLSKA
V SOUČASNÉM POVĚDOMÍ ČECHŮ A POLÁKŮ**

**SELECTED PROMINENT PERSONALITIES OF
POLAND IN CONTEMPORARY CZECH AND
POLISH AWARENESS**

**WYBRANE OSOBISTOŚCI POLSKI W
ŚWIADOMOŚCI CZECHÓW I POLAKÓW**

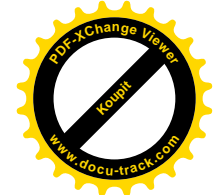
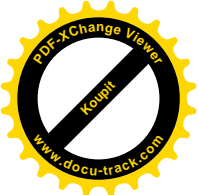
VYPRACOVAL:

Tamara Čedroňová

VEDOUCÍ PRÁCE:

mgr Kamila Przybylska

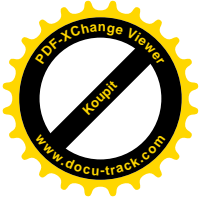
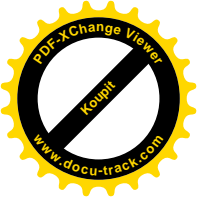
2019

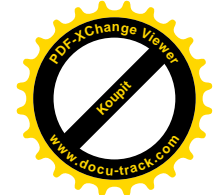
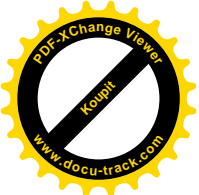
Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité
prameny.

V Olomouci, 13. 4. 2019

Podpis

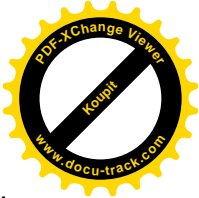
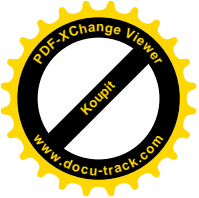

Děkuji mgr Kamile Przybylské za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

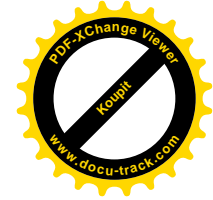
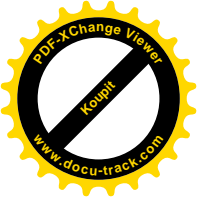

Obsah

ÚVOD.....	6
1. TEORETICKÁ ČÁST	7
1. 1. MIKOŁAJ KOPERNIK	7
1. 1. 1. HELIOCENTRICKÁ SOUSTAVA	7
1. 1. 2. O OBĚŽÍCH NEBESKÝCH SFÉR	8
1. 1. 3. SMRT MIKOŁAJE KOPERNIKA.....	9
1. 1. 4. O MIKOŁAJOVI KOPERNIKOVI JAKO OSOBNOSTI.....	9
1. 2. FRYDERYK CHOPIN	9
1. 2. 1. POČÁTKY ÚSPĚCHŮ.....	10
1. 2. 2. ŽIVOT V PAŘÍŽI.....	11
1. 2. 3. GEORGE SANDOVÁ	12
1. 2. 4. ÚMRTÍ FRYDERYKA CHOPINA.....	13
1. 2. 5. O FRYDERYKU CHOPINOVI JAKO OSOBNOSTI	13
1. 3. HENRYK SIENKIEWICZ.....	14
1. 3. 1. TVORBA A DÍLO.....	15
1. 3. 2. ZÁVĚR ŽIVOTA	17
1. 3. 3. O HENRYKU SIENKIEWICZOVI JAKO OSOBNOSTI.....	17
1. 4. MARIE SKŁODOWSKÁ	18
1. 4. 1. MARIE CURIE - SKŁODOWSKÁ A PIERRE CURIE	19
1. 4. 2. OBJEVENÍ PRVKŮ POLONIUM A RADIUM	19
1. 4. 3. NOBELOVA CENA ZA FYZIKU.....	21
1. 4. 4. NÁSLEDNÝ ŽIVOT A ÚMRTÍ PIERRA CURIE	21
1. 4. 5. NOBELOVA CENA ZA CHEMII.....	22
1. 4. 6. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA.....	22
1. 4. 7. GRAM RADIA	22
1. 4. 8. ÚMRTÍ	23
1. 5. MAKSYMILIAN FAKTOROWICZ.....	23
1. 5. 1. KOSMETIKA MAX FACTOR.....	23
1. 5. 2. ÚMRTÍ	24
2. PRAKTICKÁ ČÁST	24

2. 1. CÍLE PRÁCE	24
2. 2. METODY VÝZKUMU	25
2. 3. DOTAZNÍK.....	25
3. DISKUZE	42
ZÁVĚR PRÁCE.....	44
RESUMÉ POLSKI	45
RESUMÉ ČESKY	46
POUŽITÉ ZDROJE	47
PŘÍLOHY.....	50
.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	61
ANOTACE.....	63
ANNOTATION	64

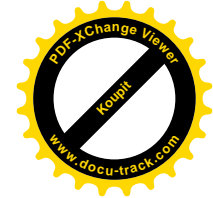
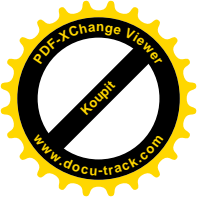

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám pěti polskými osobnostmi, jejichž život a dílo jsou nám známy do dnešních dnů. Konkrétně se zabývám životy Marie Curie – Skłodowské, Mikołaje Kopernika, Fryderyka Chopina, Henryka Sienkiewicze a Maksymiliana Faktorowicze. Každá z těchto osobností spadá do jedné z oblastí, které dle mého názoru velmi ovlivňovaly nebo stále ovlivňují naši společnost. Konkrétně se jedná o tyto oblasti: fyzika, literatura, astronomie, hudba a kosmetika. Díky mé osobní návštěvě Polska jsem teprve pochopila národní hrdost Poláků i jejich způsob myšlení. A právě tato polská hrdost mi byla inspirací pro zvolení tohoto tématu.

Ve své bakalářské práci představuji životy těchto významných osobností polského národa, zabývám se jejich tvořením a popisuji úsilí, které museli vynaložit k dosažení svých cílů. Dnešní vědci nemusí provádět výzkumy v tak drastických podmínkách, v jakých byla nucena tvořit Marie Curie – Skłodovská a většinu výpočtů za ně vyřeší moderní technologie. Každý ze současných skladatelů začíná a učí se hrát na skladbách Fryderyka Chopina a v každé škole se až do dnes vyučuje o Henryku Sienkiewiczovi a jeho literární tvorbě. Již od dávných časů, mají ženy tendenci se starat o sebe a chodit upravené. Už několik desítek let se drahé líčení netýká pouze filmových herců. Každý den obrovské množství žen na světě užívá make-up, či umělé řasy a řídí se trendy, které udává kosmetická značka MAX FACTOR, založena Maksymilianem Faktorowiczem.

Člověk v dnešní společnosti je přehlčen množstvím dostupných informací a snadno tak ztrácí všeobecný přehled. Svou práci nabízím lidem, kteří se stručnou a zajímavou formou mohou dozvědět něco více o osobnostech, které se významným způsobem zasloužily o rozvoj naší společnosti, a které by neměly být zapomenuty.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1. 1. MIKOŁAJ KOPERNIK

Mikołaj Kopernik se narodil 19. února 1473 v Toruni, která leží na severu Polska. Jeho otec byl kupec a zemřel, když bylo Mikołajovi 10 let. Krátce na to zemřela i matka. Mikołaje se ujal jeho strýc, který se později stal biskupem.

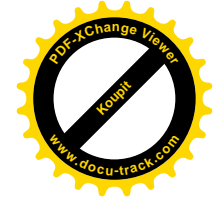
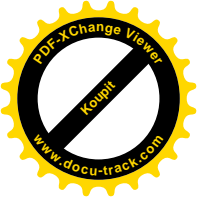
V roce 1491 nastupuje na krakovskou univerzitu, kde studuje filozofii, medicínu a staré jazyky. Nejvíce pozornosti však věnuje přednáškám z matematiky a astronomie. Měl přístup k vrcholným dílům své doby v této oblasti, jako jsou Euklidovy Základy nebo Tabulky krále Alfonse Kastilského. Po ukončení studií v Krakově, se rozhodl pro studium v Itálii. Odjíždí do Boloně, kde studuje církevní právo, což bylo přání jeho strýce, ale především rozvíjí své znalosti v matematice (Richter, 1973).

Učitelem se mu stal tehdy slavný Maria de Navary. Kvůli strýci se musel začít učit ještě lékařství. Všechny studijní obory úspěšně dostudoval a roku 1503 se vrátil do Polska. Po dobu několika let se musel starat o svého nemocného strýce a po jeho smrti se přestěhoval do Fromborku u Baltického moře. Stal se z něj kanovník a měl k dispozici obrovskou studovnu, ve které měl možnost pozorovat astronomické jevy (Javorczaková, 1979).

Uvědomoval si značné rozdíly mezi vypočtenými a pozorovanými polohami planet a začal tyto odlišnosti zkoumat. Většinu pozorování prováděl ze severovýchodní věže v kapitulním paláci, kam měl přístup. Většinu ze svých hvězdářských přístrojů si sám vyrobil (Flammarion, 1900).

1. 1. 1. HELIOCENTRICKÁ SOUSTAVA

V rámci svého studování a pozorování se zabýval několika otázkami, na které našel jednu odpověď. Kdyby Slunce bylo středobodem a všechny planety okolo něj obíhaly, lze všechny nesrovnalosti a neznámé jevy naprosto logicky odůvodnit. Postupně se v jeho hlavě začíná tvořit racionální heliocentrický pohled na uspořádání těles. Všechny své myšlenky na toto téma sepsal

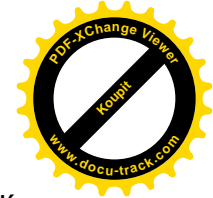
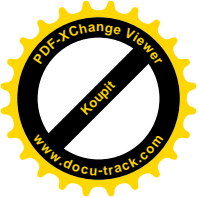
vespisku Malý komentář, který vytvořil v letech 1507 – 1508. Tento spis je pouhá rozprava bez matematického výkladu a uvádí několik stručně napsaných principů heliocentrismu (Javorczaková, 1979; Richter, 1973).

Heliocentrická soustava pojednává o pohybu sfér, pohyby planet jsou závislé na pohybu sfér a každá sféra nese určitou planetu. Třetí a sedmý princip obsahují nedůležitější myšlenky heliocentrismu. Ze čtvrtého principu vyplývá, že vzdálenost Země od Slunce je nepatrná v porovnání vzdálenosti hvězd od Země. Nikdo až do příchodu Kopernika nepředpokládal, že je vesmír tak obrovských rozměrů. Do té doby se předpokládalo, že za hranicí nehybných hvězd už nic není a vesmír končí sférou Saturnu. Pátý princip vysvětluje, že sféra nehybných hvězd je nepohyblivá a neúčastní se pohybu planetárních sfér. V šestém principu Koperník poukazuje na pohyb kosmických těles, který není zdaleka vždy skutečným. V sedmém principu objasňuje smyčky opisované planetami na obloze v důsledku Země pohybující se okolo Slunce (Javorczaková, 1979; Iwaniszewska, 1972).

Koperník vyvrací veškerá dosud známá fakta o vesmíru a sepisuje několik dalších knih. Zavádí astronomické souřadnice a ekliptikální souřadnice. Dále začíná zkoumat denní rotaci Země a její oběžnou dráhu kolem Slunce. Mikołaje Kopernika podporují významné osobnosti, jako byl Galileo Galilei, Johannes Kepler, či Isaac Newton. Kopernikovy názory byly odmítány převážně ze strany církve. Postupem času se mu ale povedlo své názory natolik rozpracovat a podložit důkazy, že už se proti nim nedalo nijak argumentovat. I když církev jeho dílo stále odmítala přijmout a prohlásila jeho myšlení za kacířské (Iwaniszewska, 1972).

1. 1. 2. O OBĚZÍCH NEBESKÝCH SFÉR

Za Kopernikovo stěžejní dílo je považována kniha O oběžích sfér nebeských. Z celkového hodnocení heliocentrické teorie vyplývá, že její význam nebyl tehdejší společností úplně pochopen. Pojednání O oběžích nebeských sfér bylo velmi náročným spisem. Skládalo se ze šesti knih a byly zde předloženy přesvědčivé důkazy, že středem vesmíru není Země, ale Slunce. A že Země je

pouze jednou z mnoha planet, které se ve vesmíru nacházejí. Také spis uvádí, že jednou za 24 hodin se Země otočí kolem své osy. Dále uvádí, že jedenkrát do roka oběhne okolo Slunce, kolem kterého neobíhá sama, ale s dalšími planetami. Ve své práci také zmiňuje fakt, že zemská osa svírá s rovinou kružnice oběhu úhel $66,5^\circ$, čímž se vysvětluje střídání ročních období. Dílo dostalo tištěnou podobu až v roce 1543, i přesto, že Kopernik tato fakta znal již v roce 1509. Přestože důkazy byly naprosto jednoznačné, církve stále Kopernikovu teorii odmítala. Roku 1616 byl tento spis přidán do indexu zakázaných děl a příznivci jeho teorie byli krutě stíháni. Až v roce 1835 bylo dílo z tohoto seznamu církví zakázaných děl odebráno. Svoji celoživotní práci Mikołaj Kopernik vyvrátil Aristotelův názor, že Země je středobod vesmíru. Na Kopernikovy teze dále navazuje Johannes Kepler a na základě Kopernikova díla objevil Kepler zákony, dodnes známé jako Keplerovy zákony (Flammarion, 1900).

1. 1. 3. SMRT MIKOŁAJE KOPERNIKA

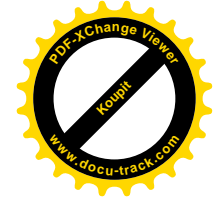
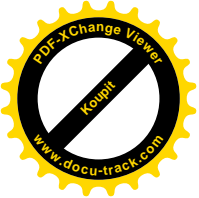
Mikołaj Kopernik umírá 24. května 1543 v polském Fromborku, kde strávil většinu svého života. Jeho ostatky jsou uloženy ve warmijském kostele.

1. 1. 4. O MIKOŁAJOVI KOPERNIKOVI JAKO OSOBNOSTI

Mikołaj Kopernik je považován za všestrannou osobnost renesančního období. Uplatnil se nejen ve všech oborech, které studoval, ale zastával i řadu vysokých funkcí. Byl generálním administrátorem celé warmijské oblasti a několikrát zastupoval biskupa. Roku 1520 se angažoval v boji za ochranu hradu Olsztyn při nájezdech německých rytířů. Mimo jiné publikoval národohospodářskou studii Traktát o minci, ve které řešil problémy inflace a navrhl způsob zhodnocení tehdejší měny. (Iwaniszewska, 1972).

1. 2. FRYDERYK CHOPIN

Fryderyk Franciszek Chopin se narodil 1. března 1810 v Želazově Voli v Polsku. Jeho otec Nikolaj Chopin byl původem z Francie a dával hodiny francouzštiny šlechtickým dětem. Jeho matka Justyna Krzyzanowska hrávala na

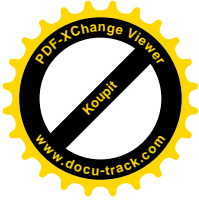
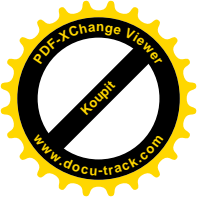
klavír a její muž se k ní přidával na flétnu. Společně měli čtyři děti: Ludwiku, Fryderyka, Isabelu a Emilii (Hippmann, 1946).

Po narození Fryderyka se rodina přestěhovala do Varšavy, jelikož Fryderykův otec dostal nabídku, aby vyučoval francouzštinu na nově zřízeném lyceu. Chopinovi se nastěhovali do části Saského paláce, který obývala převážně vyšší společenská vrstva. Již od dětství byl Fryderyk velmi nadaný. Už od šesti let se aktivně věnoval hudbě a v sedmi letech složil svou první skladbu Polonézu g moll. Otec brzy rozpoznal, že má Fryderyk neobyčejné nadání a tak mu zajistil odborné hudební vzdělání. Od roku 1817 jej začal vyučovat Vojtěch Živný, od kterého Chopin pravděpodobně pochytil tak jemný úhoz. Právě svému učiteli složil k svátku Polonézu As dur, která se stala jeho prvním nejznámějším dílem. Vojtěch Živný ho seznámil s tvorbou J. S. Bacha, který v té době nebyl už příliš známý, ale naučila Chopina využívat všech tónin. Již v osmi letech si poprvé zahrál na veřejném koncertě a noviny ho nazvaly „druhým Mozartem.“ Obecně byl Chopin uchvácen lidovou hudbou, která ho fascinovala, a našel v ní nekonečnou inspiraci. Postupem času se stal velice vyhledávaným mladým virtuózem, který koncertoval po různých varšavských salonech. Přestože byl velmi úspěšný v hudbě, dokončil úspěšně i studium na lyceu, kde vyučoval jeho otec. Následně začal navštěvovat konzervatoř ve Varšavě, kde ho hře na klavír učil Józef Elsner (Iwaszkiewicz, 1957).

Díky Chopinově talentu a vystupování se Varšava stala více známým městem. Chopinovi se ale po nějakém už nedostávalo porozumění, jelikož v té době začala být moderní spíše italská árie. Proto se rozhodl odejít (Iwaszkiewicz, 1957).

1. 2. 1. POČÁTKY ÚSPĚCHŮ

V roce 1829 odjel do Vídně, kde jeho koncert sklídl veliký úspěch. Když se vracel z Vídně, navštívil Teplice, Drážďany a Prahu, přičemž při této příležitosti napsal do Hankova památníku krátký veršovaný mazurek na téma polsko-české přátelství. Cestování do cizích zemí mu přineslo mnoho zkušeností, Bylo mu teprve devatenáct let a už poznal spoustu umělců a v širokém okolí byl oslavován a mnohými obdivován. O své cestě se v dopise svým rodičům vyjádřil takto:

„Jsem dnes chytřejší a zkušenější o nějaké čtyři roky.“ (Iwaszkiewicz, 1957, str. 96)

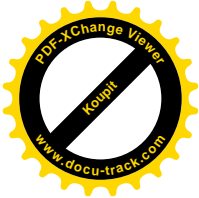
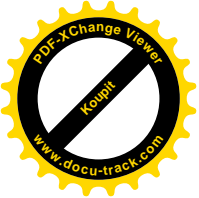
O rok později odjel do Evropy, kde se rozhodl uspořádat několik koncertů. Cestoval se svým blízkým přítelem Titusem Woyciechowskim. Při příjezdu do Vídně je zastihla zpráva o vypuknutí Varšavského povstání. Titus se tedy vrátil zpět do Polska, aby se povstání mohl zúčastnit. Chopin byl odkázán sám na sebe a necítil se v cizí společnosti dobře. Také byl velmi zarmoucený, jelikož se mu stýskalo po domově. Rozhodl se tedy odjet do Paříže, která byla centrem všech umělců. Po cestě obdržel druhý dopis s prosbou rodičů, aby se už do Polska nevracel kvůli vlastnímu bezpečí a také z obav, co dalšího Polsko ještě čeká. Chopin tedy zůstal v cizině zcela sám se svým zármutkem a spoustou myšlenek na své padlé přátele. Ze své ztráty a smutku se vypsal ve skladbách Preludiu d moll, Revoluční etudě c moll a mnoha dalších.

1. 2. 2. ŽIVOT V PAŘÍŽI

Po příjezdu se seznámil s významnými osobnostmi, jako byli Ferdinand Hiller nebo Franz Liszt. Také byl představen jednomu z nejslavnějších klavíristů té doby Friedrichovi Kalkbrennerovi, od něhož dostal nabídku na soukromé lekce klavíru. Příliš dlouho u něj ale Fryderyk nevydržel, jelikož se bál, že ztratí vlastní originalitu. V Paříži zanedlouho našel to, co mu ve Varšavě scházelo. Umělci tu byli oceňováni a po svém debutu se v roce 1832 stal slavným i Chopin. Díky své slávě se mu začalo finančně velice dařit, jelikož si u něj šlechta objednávala hodiny klavíru, byl zván do společnosti bohatých lidí a významných hudebníků. Na základě těchto známostí a vyšší popularity si mohl dovolit pořádat koncerty pro menší počet lidí, kterým dával přednost před plným sálem s velkým publikem. Chopin trpěl trémou a vysokou nervozitou, z tohoto důvodu měl za celý život veřejných koncertů pouze třicet. Paříž byla pro Chopina něco jako druhý domov (Hippmann, 1946, Iwaszkiewicz, 1957).

Svému příteli Titovi popsal své pocity takto:

„...dýchá se tu sladce, ale snad se i proto víc vzdychá, že je to lehké. Paříž je všechno, co chceš – můžeš se bavit, nudit, smát, plakat, dělat všechno, co se ti líbí, a nikdo na tebe nepohlédne, protože tady tisíce dělají totéž, co ty – a každý

po svém. Ani nevím, je-li kde více pianistů než v Paříži – nevím, je-li kde více oslů a více virtuózů než tady...” (Chopin, F. 1961, str. 157)

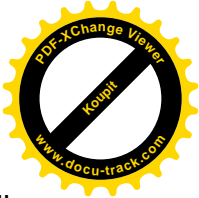
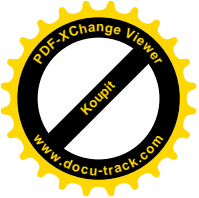
I přes slova, která napsal do dopisu a pocitu štěstí, který v Paříži našel, se mu stále stýskalo po domově a neustále si dopisoval s rodinou a svými přáteli v Polsku. Podařilo se mu navštívit rodiče v Karlových Varech, i když to bylo naposledy, co se s nimi viděl. Od svého smutku byl na chvíli rozptýlen Marií Wodzińskou, do které se zamiloval a následně ji požádal o ruku. Ze svatby následně sešlo z důvodu Fryderykova chatrného zdraví. Věnoval Marii alespoň několik svých skladeb. Tou nejznámější je Valčík *As dur*, op. 69 „Na rozloučenou“. Nešťastná láska s Marií se na něm viditelně podepsala. Dopisy od Marie se našly v pozůstalosti Fryderyka Chopina v obálce, kterou sám Chopin nadepsal „Moja bieda“ (Liszt, 1947).

1. 2. 3. GEORGE SANDOVÁ

Baronka Aurore Dudevant, která je známá pod pseudonymem George Sandová, se setkala s Chopinem na soukromém večírku pořádaném milenkou Franze Liszta. Večírek se konal v roce 1836, avšak Sandová zprvu Chopina vůbec neoslovila. Byla příliš výstřední a na ženu té doby měla nezvykle mužské chování. Také byla pověstná velkým množstvím milenců, takže když se v roce 1838 sblížili, Chopin se rozhodl jejich vztah tajit. Báł se, aby to mezi lidmi nevyvolalo skandál. V tom samém roce se také rozhodli podniknout cestu na Mallorcu. Během cesty se Chopinovi značně přitížilo a jeho zdravotní stav se zhoršil. Jelikož s George Sandovou nebyli oddáni, nechtěl jim nikdo z místních poskytnout ubytování. Klášter, ve kterém si nakonec pronajali několik místností, zdaleka neoplýval takovým luxusem, na jaký byli v každodenním životě zvyklí. U Chopina dochází k exacerbaci onemocnění, zřejmě tuberkulózy (Iwaszkiewicz, 1957).

Ve svých dopisech Chopin zmiňuje:

„...Tři doktoři, z celého ostrova nejlepší: jeden čichal, co jsem plival, druhý poklepával, odkud jsem plival, třetí prohmatával a poslouchal, jak jsem plival. Jeden říkal, že jsem zdechl, druhý – že zdechám, třetí – že zdechnu. A já jsem dnes jako vždycky...” (Chopin, F. 1961, str. 197).

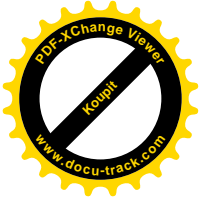
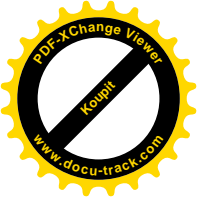
Na tuberkulózu tehdy neexistoval lék a Chopin většinu času strávil v horečkách na lůžku. Nic mu ale nebránilo v tom, aby v každé úlevné chvíli dál komponoval skladby a preludia. Když se jeho stav začal zhoršovat ještě více, rozhodli se z Mallorcy odjet do Marseille. Díky změně klimatu se Chopin zotavil na tolik, že byl schopen vrátit se zpět do Paříže, kde se s George sestěhovali a bydleli společně. Během času stráveného s George Sandovou, zkomponoval Fryderyk Chopin nejvíce svých vrcholných děl. Jeho nemoc se začala opět zhoršovat a začínalo to mít dopad i na jeho milostný život. Z George se náhle stala spíše jeho ošetřovatelka a Fryderyk se jí postupem času zprotivil. Nijak mu na zdraví nepřidala ani smrt jeho někdejšího učitele Vojtěcha Živného, otce a jednoho z přátel, kteří zemřeli krátce po sobě. V roce 1846 bylo jeho zdraví znovu pokořeno a to rozchodem s Georgií. (Iwaszkiewicz, 1957)

1. 2. 4. ÚMRTÍ FRYDERYKA CHOPINA

Fryderyk po rozchodu s Georgií nedokázal zůstat v Paříži. V roce 1848 zde zahrál svůj poslední koncert a odcestoval do Londýna. Tam zahájil své koncertní turné a byl zván do soukromých salonů. Dokonce hrál i před samotnou královnou Viktorií a jejím manželem. Vrátil se naprosto vyčerpán. I přes svou nemoc dával nadále soukromé hodiny klavíru, protože už neměl skoro žádné finance. Kvůli své nemoci se totiž musel často stěhovat do lepších podmínek a to ho stálo velké výdaje. V době, kdy už nebyl schopen práce, pouze komponoval a rozprodával nábytek. Poslal domů dopis s prosbou o navštívení, jelikož cítil, že se blíží jeho konec. Dočkal se navštívení své sestry Ludwiky s rodinou a několika dalších přátel. Po dlouhém utrpení a ve velkých bolestech umírá 17. října 1849 ve dvě hodiny ráno. Chopin se vždy chtěl vrátit do Polska, i když mu to nebylo umožněno. Proto jeho sestra Ludwika zařídila, aby jeho srdce bylo vyňato a sama jej převezla do Varšavy, kde jej nechala uložit v chrámu Svatého Kříže ve Varšavě (Iwaszkiewicz, 1957, Hippmann, 1946).

1. 2. 5. O FRYDERYKU CHOPINOVÍ JAKO OSOBNOSTI

„(...)Celkový vzhled jeho osoby byl dokonale harmonický. Jeho modrý zrak byl spíše oduševnělý než zasněný, jeho sladký jemný úsměv nikdy nezhořkl(...)Jeho pohyby byly půvabné a živé, barva jeho hlasu byla zastřená někdy až příliš přitlumená(...)Vnášel do společnosti vyrovnaný humor lidí, jež nic neunaví a kteří

nezkazí žádnou zábavu. Obvykle býval veselý, kousavě odhaloval slabosti a směšnosti povrchních lidí(...)Chopinovi, jako Polákovi, nemohlo samozřejmě chybět ani lišáctví(...)“ Franz List (Liszt, F., 1947. str. 119-120).

Román, jehož autorkou je George Sandová, vznikl po rozchodu se Chopinem. Hlavními postavami jsou Lucrezia Floriani a kníže Karol, kteří mají představovat samotnou George a Fryderyka. Sandová se ve svém románu vypsala z citů k Fryderykovi:

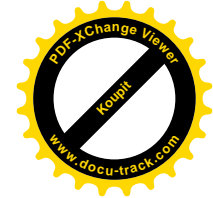
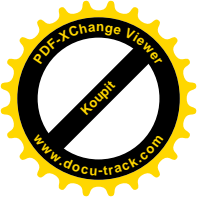
„Jemný, citlivý, vynikající po všech stránkách, měl ve svých patnácti letech všechny půvaby mládí spojené s vážností zralého věku. Zůstal již jemným jak na duchu tak i na těle. Avšak tento nedostatek vývoje tělesného mu umožnil zachovat krásu, výjimečnou tvář, jež neměla, abychom tak řekli, ani věku ani pohlaví.“ Lucrezia Floriani (Liszt, F., 1947. str. 147).

V knize Historie mého života, ve které se nachází vzpomínky George Sandové, se píše:

„Jeho tvoření bylo spontánní a zázračné. Nalézal, aniž hledal nebo předvídal. Myšlenky mu přicházely u klavíru náhle, hotové, úchvatné, nebo se mu vynořovaly v hlavě při procházce, a již spěchal, aby si je mohl zahrát a uslyšet je zvučící.“ George Sandová (Hippmann, 1946, str. 37).

1. 3. HENRYK SIENKIEWICZ

Henryk Sienkiewicz, celým jménem Henryk Adam Alexander Pius Sieknkiewicz, se narodil 5. května 1846 ve Woli Okrzejské na Podlesí. Původem byl z chudé rodiny a byl příbuzný s Jadwigou Łuczewskou. Jeho otec Józef Sienkiewicz byl statkář a Henryk tak prožil své dětství mezi vesnickým lidem. Právě tato skutečnost měla vliv na jeho tvorbu a jeho celkovou povahu a jeho sociální založení. Jeho otec byl po nějakém čase donucen prodat svůj statek, což vedlo k tomu, že se přestěhovali do Varšavy (Krzyżanowski 1956, Kulczycka-Saloni 1975).

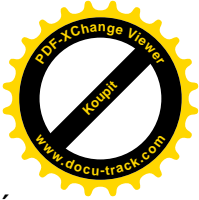
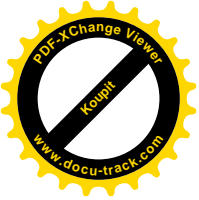
Roku 1858 začal Henryk studovat na reálném gymnáziu ve Varšavě. Maturitu složil v roce 1866 a na přání rodičů odešel studovat na Lékařskou fakultu. Lékařskou fakultu studoval však pouhý jeden rok a přestoupil na Filologicko-historickou fakultu. V roce 1871 úspěšně složil závěrečné zkoušky a dosáhl titulu kandidáta nauk historických (Krzyżanowski 1956, Kulczycka-Saloni 1975).

Po studiích se stal novinářem a psal články do novin a časopisů, jako byl *Przegląd Tygodniowy*, *Gazeta Polska*, či pozitivistický časopis *Niwa*. Spolupodílel se na překladu děl Victora Huga a psal divadelní recenze. V této době napsal své první dílo *Na zmar*. V tomto díle zachycuje obraz ze studentského života. Začátky jeho literární tvorby nebyly příliš úspěšné. Úspěšnější byly jeho fejetony, které psal pod pseudonymem *Litwos*. V novinách *Gazeta Polska* mu začíná pravidelně vycházet cyklus fejetonů *Chwila obecna*. V tomto cyklu se snažil zachytit kulturní dění a životy všech společenských vrstev.

V tomto období hodně cestuje. Navštívil Francii, Belgii, Anglii a také se vydal až do Spojených států. V tehdejší době nebyla taková cesta nic obvyklého a znamenalo to, že cestovatel musel vydat značné úsilí, aby takovou dalekou cestu vůbec mohl podniknout. Pobyt v zahraničí mu pomohl nabrat značné množství inspirace a na základě toho vzniklo několik povídek *Przez stepy* (1879), *Latarnik* (1881) nebo *Sachem* (1883). V zahraničí se naučil nevnímat okolní dění a plně se ponořit do práce. Po návratu do vlasti v roce 1881 se oženil s Marií Szetkiewiczovou. Z tohoto šťastného manželství se během dvou let narodily dvě děti – Henryk a Hedvika. Od roku 1882 byl Henryk Sienkiewicz jmenován do funkce redaktora deníku *Słowo* (Kulczycka-Saloni, 1966; Krzyżanowski, 1956).

1. 3. 1. TVORBA A DÍLO

Od roku 1884 se stává už populárním a vyhledávaným spisovatelem. Jeho práce se skládá z realistických obrazů ze života, kde se snažil vykreslit obraz bída v nižších vrstvách v protikladu s problémy inteligentních lidí, kteří žijí v rozporu s vlastní osobností a snaží se o nápravu. V tomto období se ale spíše

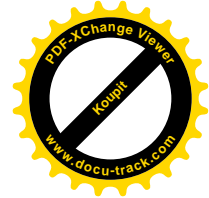
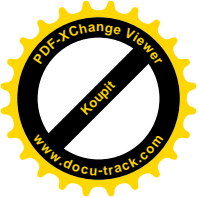
zaměřuje na historickou tematiku nebo na aktuální problémy tehdejší společnosti. Jeho cílem bylo kompenzovat čtenářům veškeré útrapy, které se v jejich životech vyskytovaly každý den. Sienkiewicz také proslul psaním nového druhu historických románů, ve kterých se snažil pouze nepřepisovat dané skutečnosti, ale snažil se tyto skutečné události vsadit do uměleckého vyprávění. První takovou historickou povídkou bylo Tatarské zajetí. Největší zájem o svou tvorbu vzbudil svým prvním románem *Ogniem i meczem*, což byl první díl z historické trilogie, která vycházela na pokračování v denících *Czas a Słowo* (Kulczycka-Saloni, 1966, Stawar, 1960).

Roku 1885 zemřela po dlouhé nemoci Sienkiewiczowa žena Marie. Po smrti své manželky se Henryk opět vydal na cesty. S několika přáteli navštívil Bukurešť, Řecko a Itálii. Po návratu do Polska začal opět v deníku *Słowo* vycházet na pokračování poslední díl z jeho trilogie *Pan Wołodyjowski*. Jelikož tento román vznikl v době, kdy se Sienkiewicz staral o svou ženu, jeho dílo nedosáhlo takové kvality, jak tomu bylo u prvních dvou částí (Kulczycka-Saloni, 1966).

V letech 1889 – 1890 začal Sienkiewicz psát svůj další román, tentokrát ze současnosti, s názvem *Bez dogmatu*. Tímto dílem se silně dotýká krizí lidských niter. V roce 1893 vychází další jeho kniha *Rodzina Połanieckich*. Ve stejném roce se podruhé ženil s Marií Romanowskou. Manželství však nemělo dlouhého trvání.

Druhý román, který se těšil velice pozitivnímu ohlasu, nesl název *Quo Vadis*. Román též vycházel na pokračování. Román získal největší úspěch v Itálii. Henryk se stal členem několika organizací a byl zván na nejrůznější společenské akce. Posledním obsáhlým románem, který Sienkiewicz napsal, jsou *Krzyżacy*. Tento román vznikl v reakci na časté protesty proti germanizaci na území pruského záboru. Henryk Sienkiewicz byl na vrcholu své slávy a tvůrčích schopností. Na základě toho mu polský národ v roce 1900 věnoval statek v *Oblęgorku* (Kulczycka-Saloni, 1966, Stawar, 1960).

Roku 1904 se Sienkiewicz oženil se svou třetí ženou Marií Babskou. Roku 1905 se mu dostalo největší pocty, kdy mu byla udělena Nobelova cena za literaturu a vynikající zásluhy v epické tvorbě. V pozdějších letech vydaly ještě polské deníky romány *Wiry* a román určený pro děti a mládež *W pustyni i puszcy* (Krzyżanowski 1956, Kulczycka-Saloni 1975).

1. 3. 2. ZÁVĚR ŽIVOTA

Po vypuknutí války se Sienkiewicz přestěhoval z Krakova do Vídně a poté se odstěhoval ještě do Švýcarska, kde začal organizovat společnost „Výbor pro pomoc Polsku.“ Zemřel 15. listopadu 1916 ve Švýcarsku. Jeho ostatky byly slavnostně uloženy ve Varšavě až v roce 1924 (Kulczycka-Saloni, 1966).

1. 3. 3. O HENRYKU SIENKIEWICZOVÍ JAKO OSOBNOSTI

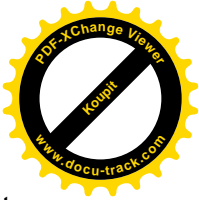
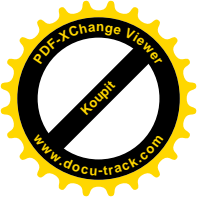
Celoživotní tvorba Henryka Sienkiewicze měla u většiny čtenářů velice kladný ohlas. Bylo to z důvodu jeho vypravěčského talentu a plastičnosti vyjadřování. Kritici ale byli toho názoru, že má zkreslený pohled na historii a vytýkali mu, že nedokáže psát o aktuálních problémech. Na tento druh kritiky Sienkiewicz reagoval ve svém díle Bez dogmatu. Hlavním hrdinou je Leon Płoszowski, inteligentní, talentovaný muž, který nemůže najít místo v životě a rád cestuje po Evropě. Je možné, že postava Leona Płoszowského má ztvárnit samotného Henryka Sienkiewicze (Krzyżanowski, 1970).

I přesto, že v tomto románu Sienkiewicz kritizuje polskou společnost a rozdíl mezi jednotlivými vrstvami, část polské společnosti tento fakt úplně přehlédla a toto dílo přijímá s nadšením. Sienkiewicz se dokonce stal na krátkou dobu duchovním patronem modernistů. Naopak část polské společnosti, převážně katolíci, toto dílo zcela odmítají kvůli spáchané sebevraždě hlavního hrdiny (Krzyżanowski, 1970, Stawar, 1960).

Současnější kritici, kteří mají dnes na ženu ve společnosti už jiný názor, vidí nedostatky spíše v ženských hrdinkách, které jsou až příliš stejné a podobu příběhu se jejich osobnosti nijak nevyvíjejí (Stawar, 1960).

Také lze říct, že Sienkiewicz byl patriotistou. Prvky patriotismu můžeme pozorovat v jeho tvorbě. V románu Bez dogmatu můžeme najít popis polské krajiny:

„A właściwie mówiąc, co to jest za widok? Nie raz umyślnie starałem się sobie wyobrazić, że jestem cudzoziemcem-malarzem, że żadnego uczucia nie mam i patrzę obiektywnie jak obcy. Wówczas ten krajobraz robił na mnie wrażenie, jakby go rysowało dziecko, [...] lub dziki człowiek. Z chwilą jednak, gdy przestaję patrzeć jak człowiek obcy, gdy pocynam odczuwać prostotę widoków,

włączać się w tę ich niezmierną szerokość, w której wszelki określony kształt topnieje jak dusza w nirwane – mają one dla moich oczu nie tylko artystyczny urok „prymitywów“, ale zarazem działają na mnie w sposób kojący.“ (Sienkiewicz, 1949, str. 32)

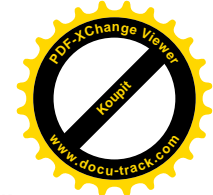
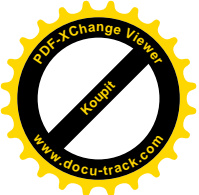
1. 4. MARIE SKŁODOWSKÁ

Marie Skłodowska se narodila 7. 11. 1867 ve Varšavě. Její rodiče Władysław Józef Skłodowski (1832 – 1902) a Bronisława Skłodowska (1835 – 1878) byli oba učitelé a měli 5 dětí - Józefa, Zofii, Bronisławu, Helenu a Marii (Curie, 2013).

Již od dětství byla velmi chytrá, číst uměla od čtyř let a měla vynikající paměť. Chodila na soukromou školu ve Varšavě, kde vynikala v matematice, literatuře, dějepisu a v německém i francouzském jazyce. Když jí bylo 10 let, zemřela její sestra na tyfus a krátce po té i matka na tuberkulózu. Po této tragické události na tom byla rodina finančně velice špatně, jelikož jejího otce zbavili funkce zástupce školního inspektora, což mělo za následek snížení platu a odebrání služebního bytu. Marie poté odešla studovat na státní gymnázium a v roce 1883 jej ukončila zlatou medailí. Za odměnu jí bylo od otce dopřáno vycestovat na venkov po dobu 14 měsíců (Curie, 2013).

Po jejím návratu do Varšavy bylo Polsko pod nadvládou Ruska a polské politické klima nutilo všechny občany k odporu. Vznikla tzv. „létající univerzita“, kdy profesori obcházeli po bytech, ve kterých šířili vzdělání. Marie společně se svými sourozenci pravidelně tyto byty navštěvovala.

Vzhledem k tehdejšímu postavení ženy ve společnosti, nebylo možné, aby Marie šla studovat na univerzitu, a proto musela odjet do zahraničí. Jejím cílem bylo studovat fyziku a chemii na pařížské Sorbonně, a poté být učitelkou na gymnáziu. Se svou sestrou Bronisławou se rozhodly, že nejdřív půjde studovat Bronisława a poté, co se stane lékařkou, pomůže díky svým konexím a dobrému postavení ke studiu i Marii. Marie mezitím přijala místo domácí učitelky. Plat ale neměla příliš vysoký a tak odešla na lépe placené místo na venkově, což znamenalo, že se ve svých 17 letech musela na delší dobu rozloučit s rodinou i s přáteli. Během této doby studovala veškerou dostupnou literaturu. Poté, co

odešla od rodiny, u které pracovala a vrátila se zpět k otci, začala opět navštěvovat „létající univerzitu“ a zde poprvé začala experimentovat v laboratoři (Lorencová, 2011).

Jako první žena v historii složila v roce 1891 přijímací zkoušky na pařížskou univerzitu Sorbonne z fyziky a chemie. V obou předmětech měla zpočátku veliké mezery, jelikož úroveň maturity v Polsku byla nižší, než ve Francii a také její nedostačující znalost francouzštiny ji způsobovala značné problémy. I přesto získala svůj první licenciát už v roce 1893. Získala také Alexandrovičovo stipendium pro nadané Poláky, které jí finančně podpořilo a mohla tak dostudovat. O rok později získala i druhý licenciát z matematiky.

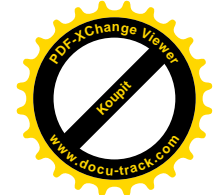
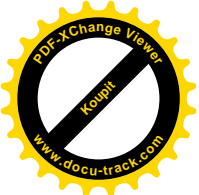
1. 4. 1. MARIE CURIE - SKŁODOWSKÁ A PIERRE CURIE

V tom samém roce poznala doktoranda Pierra Curie v laboratoři Henriho Becquerela, který se stal později jejím manželem. První pokus žádosti o ruku Marie odmítla, jelikož to považovala za vlasteneckou zradu. Poté, co Pierre dostudoval doktorát, se nakonec 26. července roku 1895 vzali (Brož, 2010).

Vzhledem k jejich postoji k víře, který nebyl příliš kladný, měli pouze občanský sňatek, který byl později příčinou neshod mezi Marií a její katolickou rodinou. Dostala nabídku práce u Gabriela Lippmana v průmyslových závodech, kde studovala magnetické vlastnosti kovů. Díky této zkušenosti, kdy součástí výzkumu bylo velké množství pokusů a zkoušek různých druhů ocelí, se u ní rozvinula neobyčejná manuální zručnost a technické schopnosti. Nakonec o tom napsala roku 1897 práci O magnetických vlastnostech kalených ocelí. V tom samém roce 12. září se jí narodila dcera Irène Curie. O tříměsíční Irène se musela starat chůva napůl s Pierrovým otcem, jelikož se Marie nedokázala oprostít od práce (Marie Curie - Skłodovská, [b.r.]).

1. 4. 2. OBJEVENÍ PRVKŮ POLONIUM A RADIUM

Marie začala ihned po porodu intenzivně pracovat, a jelikož se rozhodla udělat si doktorát, musela dodělat svou vědeckou disertaci. Zaujal ji výzkum v laboratoři Henriho Becquerela, který jí nabídl doktorandské studium. Becquerel upozoroval, že uranové soli vysílaly paprsky dosud neznámé povahy, aniž by na ně předtím působilo světlo. Tento neznámý jev byl Marií pojmenován radioaktivita. Na toto téma zpracovala disertační práci. Marie se začíná zabývat i

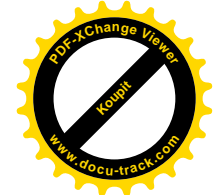
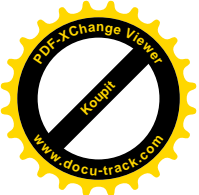

jinými chemickými prvky, aby zjistila, jestli se tyto paprsky vyskytují pouze u uranu a tudíž by byly naprosto ojedinělé. Narazí však na sloučeniny prvku thoria také vyzařující paprsky, jež jsou velmi podobné paprskům z uranu. Tato část výzkumu prokázala, že uran není jediný prvek s touto vlastností a nazývá thorium a uran radioaktivními. Také zjistila, že toto neobvyklé záření má zřejmě atomový původ. Po několika dalších pokusech, kdy rozebírala mnoho dalších vzorků, objevila jedno záření, které bylo silnější, než by mělo odpovídat naměřenému množství uranu a thoria. Došlo jí, že tento vzorek obsahuje dosud neobjevený silně radioaktivní prvek. Po čtyřech letech výzkumu, objevila polonium, které dostalo svůj název podle rodné vlasti Skłodowské (Marie Curie – Skłodowska, [b.r.]; Seidlerová, Seidler, 2007).

„Domníváme se, že látka, kterou jsme vyloučili ze smolince, obsahuje dosud neobjevený kov, svými analytickými vlastnostmi blízký vizmutu. Potvrdí-li se existence toho nového kovu, navrhuje, aby byl nazván poloniem, podle vlasti jednoho z nás.“ (Curieová, 1964, s. 136).

Polonium pocházelo z černé rudy smolinec. Smolinec obsahoval kromě uranu ještě jeden prvek, který byl mnohokrát radioaktivnější. Po dalších výzkumech došli manželé Curieovi k závěru, že se ve smolinci vyskytuje ještě jeden prvek, který byl ze všech složek nejradioaktivnější. Podle této skutečnosti jej pojmenovali radium. Smolinec obsahoval radium jen v malém množství $10^{-4}\%$, z čehož vyplývá, že pokud Curieovi chtěli prokázat existenci obou prvků, museli s výzkumem pokračovat dále (Marie Curie – Skłodowska, [b.r.]).

Otázkou však zůstávalo, kde vzít takové množství smolince, když ke své práci ho potřebovali 8 tun. Jediným řešením byl odpad, který vzniká při výrobě z uranových solí. Roku 1898 písemně zažádal Curie ředitelství Horní a hutní správy v Jáchymově o 1 kg odpadu. Rada Horní a hutní správy na tento požadavek zareagovala velmi pozitivně a zaslala Curieovým 5kg odpadu zdarma. Téhož roku napsali druhou žádost, na základě které obdrželi dalších 100 kg. O rok později jim zaslali pro výzkumné účely celou tunu a v roce 1900 dokonce obdrželi odpad o hmotnosti 5 tun. Celkově jim bylo poskytnuto 17,5 tuny odpadu. Na základě této pomoci se Curieovým povedlo existenci těchto

dvou prvků opravdu prokázat (Seidlerová, Seidler, 2007; Marie Curie – Skłodowska, [b.r.]).

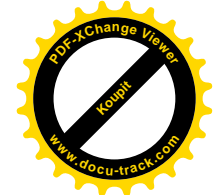
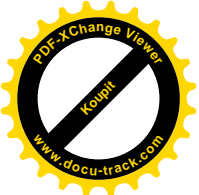
Celoživotní výzkum byl však značně neustále zpomalován, jelikož si nenechali patentovat postup přípravy radia z rud. Když totiž Marie vymyslela postup, jak vyčistit smolinec a izolovat tak radium, rozhodla se, že poskytnou dokumentaci o výrobním postupu všem, kdo o ni požádá. Manželé Curieovi si poradili se všemi nepříznivými podmínkami a roku 1902 se Marii daří připravit 0,1 g čistého radia. Také určila atomovou hmotnost radia na 225 (Seidlerová, Seidler, 2007; Curieová, 1964).

1. 4. 3. NOBELOVA CENA ZA FYZIKU

Na základě těchto objevů dostala roku 1903 jako první žena v historii titul doktora fyziky a následně 10. prosince téhož roku získala Nobelovu cenu za fyziku. Tuto cenu obdrželi společně s profesorem Becquerelem. Manželé se této události nezúčastnili, jelikož Marie byla po potratu a obecně se po náročném výzkumu, jenž probíhal v nevhodných podmínkách, necítila dobře. Tyto úspěchy však přinesly Curieovým slávu. Neustálý nátlak novinářů je ale odváděl od práce. Pierre začal trpět záchvaty a únavou, stav obou manželů se zhoršil (Brož, 2010; Curie, 2013; Weinlich, 1998).

1. 4. 4. NÁSLEDNÝ ŽIVOT A ÚMRTÍ PIERRA CURIE

Roku 1904 se Curieovým narodila druhá dcera Eve Curie. Po náročném porodu se Mariin stav zlepšil a společně s Pierrem mohli odcestovat do Stockholmu. Jejich povinností, jako každého, kdo obdrží Nobelovu cenu, je udělat přednášku na téma, za které mu byla Nobelova cena udělena. V listopadu tohoto roku pařížská univerzita Sorbonna přiznala Pierrovi místo profesora a Marii jmenovali ředitelkou prací v laboratoři na jeho katedře. Je jim umožněno se přestěhovat s výzkumným vybavením ze staré kůlny do nových prostor. Tragická událost přišla ve čtvrtek 19. dubna 1906, kdy Pierra přešel nákladní koňský povoz. Marie tak přišla o svého muže i spolupracovníka. Po této nešťastné

události se fakultní rada rozhodla, že katedru i laboratoř, která po smrti Pierra zůstala neobsazená, přenechají Marii (Curie, 2013).

Tímto se jí splnil sen, že bude vyučovat a stala se z ní první profesorka na univerzitě Sorbonne. Své přednášky publikuje v knize Výzkum radioaktivity. Rozhodne se pro další výzkum. Spolu s chemikem A. Debiernem začali studovat vyzařování polonia. Snažili se oddělit i ty nejmenší látky a následně změřit množství radia. Byl to velice náročný úkol, protože se jednalo o tisíce miligramů. Vydávají Tabulku radioaktivních prvků a připravují mezinárodní vzorek míry radia. Vzorek je následně uložen na Úřadě měr a vah v Sévres u Paříže (Curieová, 1964).

1. 4. 5. NOBELOVA CENA ZA CHEMII

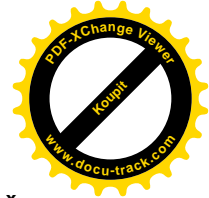
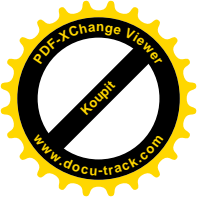
Svou druhou Nobelovu cenu obdržela v roce 1911, ale z důvodu milostného poměru s vědcem Paulem Langevinem byla požádána, aby se předávání cen opět neúčastnila. Marie se ovšem rozhodla zcela opačně a do Stockholmu odjela i se svou dcerou Irène. Získáním této Nobelovy ceny přesvědčila vládu, aby založila Radiologický ústav, který vznikl v roce 1914. Později, právě v této budově, její dcera Irène společně se svým mužem objevili jak radioaktivitu uměle vyvolat, za což obdrželi také Nobelovu cenu (Lorencová 2011; Weinlich, 1998).

1. 4. 6. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

Marie Curie-Sklodovská zjišťuje, že nemocnice ošetřující francouzské vojáky nemají rentgenová zařízení. V této době je k dostání velmi malé množství těchto přístrojů, proto chce Marie vytvořit vlastní pojezdny rentgen. Dosáhne toho tak, že do automobilu umístí rentgenový přístroj. Roku 1914 sama obsluhuje rentgenový pojezdny vůz a objíždí s ním nemocnice, kde ošetřuje nemocné (Lorencová, 2011; Sartori, 2005).

1. 4. 7. GRAM RADIA

V roce 1920 byl s Marií Curie-Sklodovskou udělán rozhovor, ve kterém uvedla, že její laboratoř nemá dostatek výzkumných prostředků. Ke svým výzkumům má k dispozici pouze jeden gram radia. Novinářka Marie Mattingly Meloney, která tento rozhovor vedla, se rozhodla uskutečnit sbírku a získat tak finance na koupi dalšího gramu radia. O rok později se uskuteční v Bílém domě

slavnostní předávání jednoho gramu radia. Marii Curie-Skłodowské jej osobně předává prezident Harding.

1. 4. 8. ÚMRTÍ

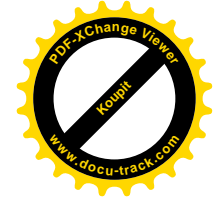
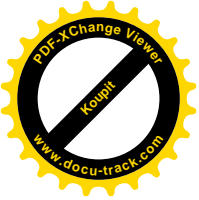
I přes své stáří je Marie stále aktivní. Publikuje články, vydává spisy a stále přednáší na univerzitě. V tomto období však dostává šedý zákal a hrozí jí úplné oslepnutí. Tento fakt se snažila zakrýt před veřejností, a proto se stále chovala, jakoby se nic nestalo. I přesto, že třicet pět let byla neustále vystavena radiaci, dožila se věku 66 let a zemřela 4. července 1934. O několik let později bylo její tělo převezeno do pařížského Pantheonu. Marie se stala první ženou, které se dostalo takové pocty po její smrti (Curie, 2013; Curieová, 1964).

1. 5. MAKSYMILIAN FAKTOROWICZ

Maksymilian Faktorowicz se narodil 15. září 1877. Od čtrnácti let byl zaměstnán jako asistent lékárníka a zubního lékaře. Díky této práci mohl experimentovat se směsmi krémů a parfémů. Ve svých 20 letech založil v Moskvě svoji vlastní drogerii a kosmetický obchod. Postupem času se stal kosmetickým poradcem ruských elit a celého carského dvora, jelikož se podílel na spolupráci Imperiálního císařského divadla (Szychowska, 2017).

1. 5. 1. KOSMETIKA MAX FACTOR

V roce 1904 odjel do Spojených států. Po cestě si na celnici musel změnit jméno z důvodu nevyslovitelnosti pro Američany. Z Maksymiliana Faktorowicze se stal Max Factor, což byl později i název pro jeho kosmetickou značku. Ve Spojených státech si založil vlastní lékárnou a poté i kosmetický obchod v Los Angeles. Právě tam odstartovala jeho spolupráce s hollywoodskými herci. K myšlence o vlastní kosmetice přivedlo Maksymiliana Faktorowicze to, že viděl svůj první film. Tehdy se používalo stejně těžké a výrazné líčení jak pro divadelní herce, tak i pro ty filmové. Rozdílem však bylo, že divadelní herci museli být nalíčení velmi výrazně, aby byli výrazní i z dálky, což u filmových herců není potřeba. Navíc se divadelní líčení po čase měnilo v tuhou masku, takže se

hercům špatně ovládaly mimické svaly. Proto Faktorowicz vytvořil svou vlastní paletu barev určenou pro filmové herce a v roce 1914 začal prodávat své první výrobky. V tomtéž roce vyvinul originální způsob snadno aplikovatelného i omyvatelného make-upu. Vytvořil 12 odstínů tekutého základu pro různé druhy pleti, brzy získal pověst mistra a jeho jméno se ihned proslavilo. Jako první vyzkoušeli jeho základ Charlie Chaplin a Buster Keaton. Tímto způsobem vznikl první profesionální kosmetický a kadeřnický salon. Filmové hvězdy na něj stály fronty, aby mohly využít Faktorowiczových služeb. Faktorowicz byl také první, kdo zavedl umělé řasy. Dokonce začal pořádat veřejné projekce, aby mohl sdílet své zkušenosti a znalosti. Od roku 1927 vyvážel do 80 zemí (Szychowska, 2017).

1. 5. 2. ÚMRTÍ

Maksymilian Faktorowicz zemřel 1938 při autonehodě. Jeho společnost převzal jeho syn Francis. Společnost Max Factor je stále úspěšným výrobcem kosmetiky (Szychowska, 2017).

2. PRAKTICKÁ ČÁST

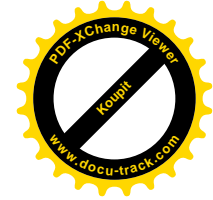
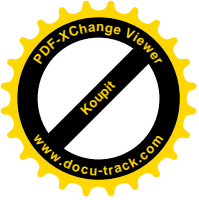
Tato část bakalářské práce se zaměřuje na jednotlivé fáze výzkumu. Nejprve uvádím cíle práce, dále metodiku a výsledky kvantitativního výzkumu. Dotazník č. 1 zobrazuje odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky v Česku. Dotazník č. 2 zobrazuje odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky v Polsku.

2. 1. CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl: Zmapovat úroveň povědomí Čechů a Poláků o vybraných osobnostech Polska.

Dílčí cíl: Porovnat informovanost mezi těmito dvěma národnostmi.

Předpokládaný výsledek: Poláci budou mít lepší úspěšnost v odpovědích, než Češi.

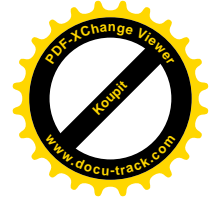
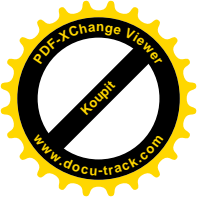
2. 2. METODY VÝZKUMU

Výzkum probíhal po dobu dvou týdnů. Dotazník č. 1 byl určen výhradně příslušníkům z Česka. Dotazník č. 2 byl určen příslušníkům Polska. Výsledky dotazníků jsou znázorněny v grafech. Oba dotazníky byly rozeslány pomocí internetové sítě a vyvěšeny na webových stránkách. Dotazníky byly určeny všem věkovým kategoriím a osobám všech stupňů vzdělání. Oba dotazníky mají stejnou strukturu. Nejprve je zkoumáno, zda respondent zná dané osoby. Poté, do jaké míry je respondent obeznámen, čím tato osoba přispěla a odkud pochází. Na tyto otázky měli respondenti možnost výběru ze tří odpovědí.

Do výzkumu bylo zařazeno celkem 216 respondentů. Z toho 126 Čechů a 90 Poláků, 164 žen a 52 mužů. V detailnějším rozdělení pak 27 mužů z Česka, 99 žen z Česka, 25 mužů z Polska a 65 žen z Polska. Respondenty jsem dále rozdělila do několika dalších kategorií podle věku a vzdělání. Respondenti si v kategorii věku mohli zvolit z těchto věkových rozmezí: 15 – 20 let, 21 – 25 let, 26 – 30 let, 31 – 40 let, 41 – 50 let, 51 a více. Dále byli rozděleni podle dosaženého vzdělání: základní vzdělání, středoškolské vzdělání, vysokoškolské vzdělání. V obou dotaznících výrazně převládal věk 21 – 25 let a středoškolské vzdělání.

2. 3. DOTAZNÍK

- Oba dotazníky obsahovaly shodně 14 otázek.
- V dotazníku č. 1 i 2 byly zodpovězeny všechny otázky, které pomohly k naplnění cíle.
- Předmětem dotazníků č. 1 i 2 bylo zjištění odpovědí na dotazníkové šetření pěti vybraných osobností Polska.
- Oba dotazníky byly sestaveny tak, aby byly pro respondenta srozumitelné a zajímavé.
- Oba dotazníky obsahovaly pouze zavřené otázky.

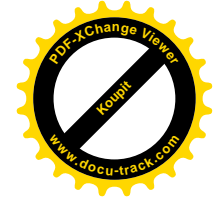
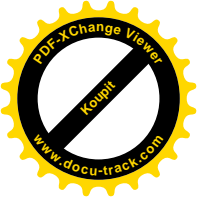

3. DISKUZE

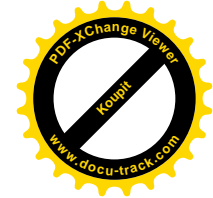
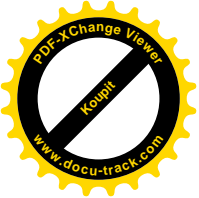
Výzkumné šetření mé bakalářské práce mělo za cíl to zmapovat úroveň povědomí Čechů a Poláků o vybraných osobnostech Polska. Na základě odpovědí se mi podařilo tohoto stanoveného hlavního cíle dosáhnout. Mým dílčím cílem bylo porovnat informovanost těchto dvou národností. Předpokládaným výsledkem bylo, že Poláci budou úspěšnější v odpovědích, než Češi. Tento předpoklad, že respondenti polské národnosti jsou o svých významných osobnostech více informováni než čeští respondenti, se mi potvrdil.

Hned v prvních otázkách zjišťuji věk respondentů a jejich vzdělání. Účelem těchto otázek bylo rozlišit vzdělání daných respondentů. Vzdělání i věk totiž může ovlivňovat znalosti o nadcházejících otázkách a tím ovlivnit i výsledek výzkumu.

V otázce č. 1 Kdo je Marie Curie – Skłodovská, vědělo 100% polských respondentů, kdo to je. Zatímco u českých respondentů to byla 77,8% většina. Tato otázka byla rozdělena na 3 kategorie, jelikož je důležité znát, do jaké míry je osobnost známá. Respondenti proto mohli blíže specifikovat, do jaké míry znají tuto osobu. U otázky č. 2, měli polští respondenti opět 100% úspěšnost, zatímco českých respondentů odpovědělo správně 86, 2%. U otázky č. 3 Odkud Marie Curie – Skłodovská pochází, jeden z polských respondentů chybně označil Francii, zatímco u českých respondentů bylo Polsko označeno 92,8%. A v různém počtu pak označeny i ostatní země, kromě Velké Británie. Otázka č. 4 už se týkala další z významných osobností a to Fryderyka Chopina. 98,9%, z polských respondentů zaznačilo odpověď, že ví, kdo je Fryderyk Chopin, zatímco u českých respondentů byla tato odpověď zaznačena 82,5%. Jeden respondent z Čech dokonce vůbec nevěděl, o koho se jedná. 93% respondentů z Česka ale dokázalo správně říct, proč se Chopin stal slavnou osobností. Což je vyšší číslo, než u otázky č. 4. U polských respondentů potom tento počet nijak nevzrostl ani neklesl, a zůstal stejný jako u otázky č. 4. U otázky č. 6 byla téměř polovina českých respondentů přesvědčena, že původ Chopina

byl Francouzský, což je pochopitelné, jelikož jeho francouzská forma jména Frédéric Chopin, je ve světě více známá. U polských respondentů se správná odpověď Polsko, opět pohybovala přes 90%, i když 8 respondentů vyhodnotilo jako správnou odpověď Francii. Na otázku č. 7 odpověděla pouze polovina českých respondentů, že ví, kdo je Henryk Sienkiewicz. Více jak třetina toto jméno vůbec neznala. Z respondentů pak 19% uvedlo, že tuto osobu zná pouze od jména, ale víc o ní neví. Polští respondenti naopak všichni uvedli, že Henryka Sienkiewicze znají. Při otázce 8, která blíže zkoumala, jestli respondenti mají i nějaké bližší informace o této osobě, 95% českých respondentů vědělo, že to byl spisovatel, který napsal dílo Quo Vadis. A z polských respondentů tuto skutečnost věděla 98,9% většina. Při otázce č. 9 Odkud Henryk Sienkiewicz pocházel, vědělo 94,3% českých respondentů, že pocházel z Polska. V Polsku byla odpověď Polsko zvolena 100% respondentů. Otázka č. 10 se týká další z osobností a tou je Mikuláš Koperník. 88% českých respondentů, zná Mikolaje Kopernika, i když 3 respondenti toto jméno vůbec neznají. V Polsku naopak tuto osobu znali všichni respondenti. V otázce č. 11 se zabývá, kolik lidí ví, čím se Mikuláš Koperník proslavil. 58,9% českých respondentů správně uvedlo, že vytvořil teorii heliocentrické soustavy. 40, 3% lidí uvedlo, že potvrdil fakt, že se Země otáčí. V Polsku pak 70% respondentů označilo správnou odpověď o teorii heliocentrické soustavy a 30% označilo, že potvrdil fakt, že Země se otáčí. Při otázce, odkud Mikuláš Koperník pocházel, vědělo 82,9% českých respondentů, že pocházel z Polska. Tuto skutečnosti vědělo 97,8% polských respondentů. Při otázce č. 14 uvedlo 63,6% českých respondentů, že Maksymilian Faktorowicz stanovil Maksymilianův faktor pro výpočet gravitace Měsíce a pouze 32,3% respondentů vědělo, že byl výrobcem kosmetiky, kterou později odkoupil MAX FACTOR. Při této otázce, tápala už i většina polských respondentů. Pro možnost, že stanovil Maksymilianův faktor pro výpočet gravitace Měsíce, se rozhodlo 37,1% polských respondentů a pro možnost výrobce kosmetiky, se jich rozhodlo 57,3%. V otázce č. 15 ale dokázalo více jak 90% polských i českých respondentů odpovědět, že Maksymilian Faktorowicz pocházel z Polska.

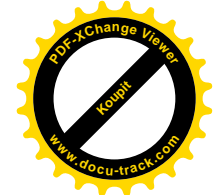
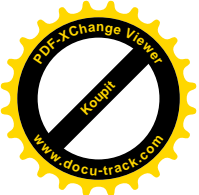

ZÁVĚR PRÁCE

Práce byla psána na téma Vybrané významné osobnosti Polska v současném povědomí Čechů a Poláků. Přínosem této práce je především snaha zvýšit míru znalostí a vzbudit zájem o vybrané osobnosti Polska v naší české společnosti. Teoretická část obecně představuje životy těchto velikánů historie a popisuje jejich osobní život, celoživotní práci, podmínky za jakých tvořili a úsilí, které museli vynaložit.

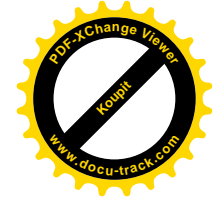
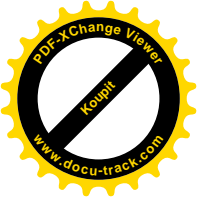
Praktická část byla napsána na základě dotazníku s českými a polskými respondenty a zjišťuje informovanost a rozdíl mezi úrovní znalostí občanů České republiky a Polska. Jejím cílem bylo zmapovat, kolik lidí z Česka a Polska má v povědomí tyto osobnosti a do jaké míry jsou o nich známá alespoň základní fakta. K tomu sloužil dotazník jako metoda kvantitativního výzkumu, ve kterém byly zvoleny otázky týkající se pěti významných osobností z polské historie.

Hlavní cíl práce byl splněn. Kromě tohoto cíle, byl zvolen i jeden dílčí cíl a to porovnat jednotlivé výsledky mezi českými a polskými respondenty. Předpokladem bylo, že Poláci budou o svých národních osobnostech vědět více, než Češi. Tento předpoklad se potvrdil u každé z uvedených otázek až na otázku č. 15, kdy měli větší úspěšnost ve správné odpovědi čeští respondenti. U českých respondentů se dále projevil fakt, že i když si z počátku nebyli jisti, zda významnou osobnost opravdu znají, u otázek, kde byla na výběr jedna ze tří možností, kým tato osobnost byla, většina respondentů nakonec označila správnou volbu. Výzkumná část této bakalářské práce obecně ukazuje, že čeští respondenti jsou více než z poloviny obeznámeni alespoň se základními fakty, zatímco Poláci jsou obeznámeni téměř z 100%.

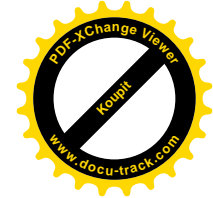
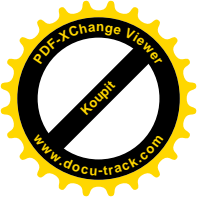
RESUMÉ POLSKI

Tematem mojej pracy licencjackiej są Wybrane osobistości Polski w świadomości Czechów i Polaków. W pracy licencjackiej jest opisane życie pięciu wybranych osobistości z historii Polski. Są to Marie Curie – Skłodowska, Mikołaj Kopernik, Henryk Sienkiewicz, Fryderyk Chopin i Maksymilian Faktorowicz. Na początku każdego rozdziału jest opisano ich życie i następnie jest wskazano ich działania. U niektórych należało zauważyć, jak ich praca została nagrodzona. Kluczowym punktem / przewodnym miejscem pracy licencjackiej jest część praktyczna, w formie badań, w której było celem odkryć w jakiej zostały świadomości wśród Czechów i Polaków. Badania obejmowało się formą ankiety, w której byli zaangażowani Polacy i Czesi i odpowiadali na pytania z góry ustalone. W zakończeniu pracy są ocenianie wyniki badań i proces całej pracy.

RESUMÉ ČESKY

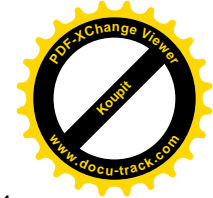
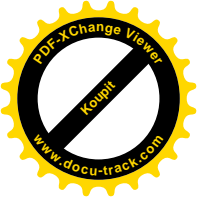
Téma mé bakalářské práce je Vybrané významné osobnosti Polska v současném povědomí Čechů a Poláků. V bakalářské práci je popsán život pěti vybraných osobností z polské historie. Konkrétně to jsou: Marie Curie – Skłodowska, Mikołaj Kopernik, Henryk Sienkiewicz, Fryderyk Chopin a Maksymilian Faktorowicz. Na začátku každé z kapitol se zabývám stručným popisem jejich života, poté popisují jejich činy a u některých zmiňuji i to, jakým způsobem byla jejich práce oceněna. Stěžejním místem bakalářské práce je praktická část, kde formou výzkumu zjišťuji, v jakém povědomí Čechů a Poláků zůstali. Výzkum proběhl formou dotazníku, do kterého byli zapojeni Polští i Čeští respondenti. V dotazníku odpovídali na předem stanovené otázky. V závěru bakalářské práce jsou vyhodnoceny výsledky výzkumu a proces celé práce.

POUŽITÉ ZDROJE

Knižní zdroje

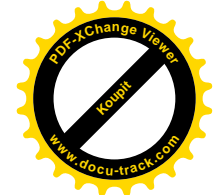
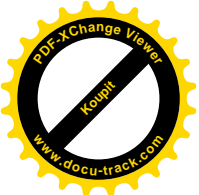
1. BROŽ, I. *Slasti a strasti: příběhy ze života nositelů Nobelovy ceny a jejího zakladatele*. vyd. 2., Praha: Olympia, 2010. ISBN 978-80-7376-245-2.
2. CURIEOVÁ, E. *Paní Curieová*. Praha: Mladá fronta, 1964, s. 136. ISBN: 23-059-64.
3. CURIE, E. *Maria Curie: biografie*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm, 2013. ISBN 978-83-7399-632-8.
4. FLAMMARION, C. *Koprník a soustava světová*. Praha: Tiskem a nákladem J. Otty, 1900.
5. HIPPMANN, S. *Kdo je: Fryderyk Chopin*. Praha: Orbis, 1946, s. 37.
6. CHOPIN, F. *Listy rodině a přátelům*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1961, s. 119-120, 147, 157, 197.
7. IWASZKIEWICZ, J. *Fryderyk Chopin*. Praha: Státní nakladatelství Krásné literatury, hudby a umění, 1957, s. 96. ISBN 8302022187.
8. IWANISZEWSKA, C. *Astronomie Mikuláše Koperníka*. Orbis: Praha, 1972. ISSN 11-120-72.
9. JAVORCZAKOVÁ, M. *Slunce jsem zadržel, životopis Mikuláše Koperníka*. 1. vydání. Praha: Albatros, 1979. ISBN 13-744-79.
10. KRZYŻANOWSKI, J. *Twórczość Henryka Sienkiewicza*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970.
11. KRZYŻANOWSKI, J. *Henryk Sienkiewicz. Kalendarz życia i twórczości*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1956. ISBN: 978-83-060-3304-5.
12. KULCZYCKA-SALONI, J. *Henryk Sienkiewicz*. 2. vyd. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1966.
13. LISZT, F. *Liszt o svých současníkách: Z kroniky hudebního pokroku*. 1. vyd. v SNKLHU. Praha: Státní nakladatelství Krásné literatury, hudby a umění, 1956.
14. LISZT, F. Fr. *Chopin*. Praha: Topičova edice, 1947.
15. LORENCOVÁ, I. *Osobnost Marie Curie- Sklodowské. Radium v chemii a technologii*. Praha: Národní technické muzeum, 2011. s. 9-15. ISBN 978-80-7037-201-2.

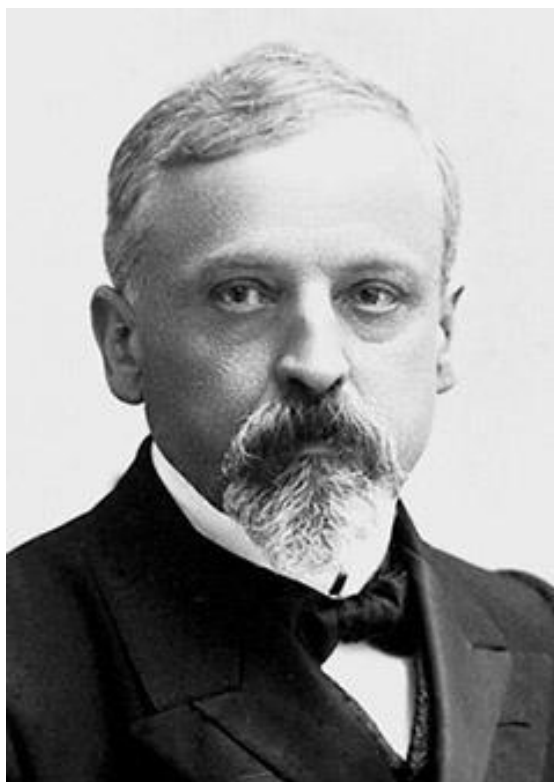
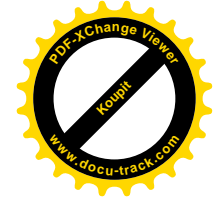
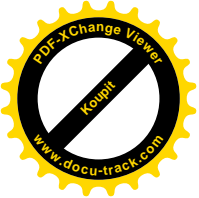
16. RICHTER, S. *Mikuláš Koperník. Cesta muže, jenž změnil obraz světa*. 1. vydání. Praha: Vyšehrad, 1973. ISBN 33–406–73.
17. SARTORI, E. *Velikáni francouzské vědy*. Praha: Agentura KRIGL, 2005. ISBN 80–86912–00–0.
18. SEIDLEROVÁ, I., SEIDLER, J. *Jáchymovská uranová ruda a výzkum radioaktivity na přelomu 19. a 20. století*. Praha: Společnost pro dějiny věd a techniky. Práce z dějin techniky a přírodních věd, 2007. ISBN 978-80-7037-002-5.
19. SIENKIEWICZ, H. *Bez dogmatu*, t. II, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1949, s. 32. ISBN-10: 8361056882
20. STAWAR, A. *Pisarstwo Henryka Sienkiewicza*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1960.
21. STOKES, P. *Malé album velkých myslitelů: stručně a přehledně o významných osobnostech světové filozofie*. 1. vyd. Praha: Brána, 2007. ISBN 978-807-2433-131.
22. STUDNIČKA, F. *Mikuláš Koperník na oslavu 400leté památky jeho narození*. 1. vydání. Praha: Jednota českých matematiků, 1873.
23. WEINLICH, R. *Laureáti Nobelovy ceny za fyziku*. 1. vydání. Olomouc: ALDA, 1998. ISBN 80–85600–47–1.

Internetové zdroje:

1. BUREŠ, J. Fyzici. Marie Curie-Sklodovská [online]. © 2002. Dostupné z: <http://www.converter.cz/fyzici/curie-sklodowska.htm>
2. BUREŠ, J. Fyzici. Mikoláš Koperník [online]. © 2002. Dostupné z: <http://www.converter.cz/fyzici/kopernik.htm>
3. BAJEROVÁ, J. Technologie. *Marie Curie-Sklodovská celý život zkoumala radioaktivitu. Ta se jí nakonec stala osudnou* [online]. © 2014 – 2019. Dostupné z: <https://www.elektrina.cz/zivotopis-marie-curie-sklodowske>
4. SEDLÁČEK, J. *Od geocentrismu k heliocentrismu*. [online]. 24. 1. 2011, © 1999 –2019. Dostupné z: <https://jamsedlacek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=17416>

5. SZYCHOWSKA, K. *Jak stworzyć makijażowe imperium? Historia Maksymiliana Faktorowicza*. [online]. 17. 9. 2017, 11:00. © 2004 – 2018. Dostępne z: <https://historia.org.pl/2017/09/17/jak-stworzyc-makijazowe-imperium-historia-maksymiliana-faktorowicza/>
6. Osobnosti: *Marie Curie-Skłodowska* [online]. Tiscali Media, a.s. © 1996 – 2019. Dostępne z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/marie-curie-sklodowska.php>
7. Osobnosti: *Mikuláš Koperník*. [online]. Tiscali Media, a.s. © 1996 – 2019. Dostępne z: <https://www.spisovatele.cz/mikulas-kopernik>

Obrázek č. 3: Henryk Sienkiewicz

Pramen: Henryk Sienkiewicz. In: Zyciorysi.info [online]. 6. února 2018 [cit. 13. 4. 2019]. Dostupné z: <https://zyciorysi.info/henryk-sienkiewicz/>

Obrázek č. 4: Marie Curie - Skłodowska

Pramen.: Marie Curie - Skłodowska In: Prirodovedci.cz [online]. 30. listopadu 2017 [cit. 13. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.prirodovedci.cz/aktuality/zena-kttera-zmenila-svet-a-zustala-pritom-sama-sebou>

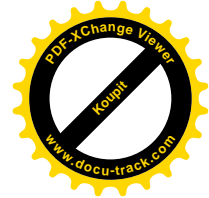
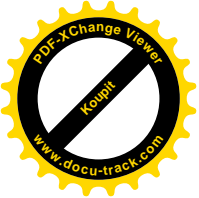
Obrázek č. 5: Maksymilian Faktorowicz

Pramen: Maksymilian Faktorowicz In: Cosmeticandskin.com [online]. 22. prosince 2018 [cit. 13. 4. 2019]. Dostupné z: <http://cosmeticsandskin.com/companies/max-factor.php>

Obrázek č. 6: Kosmetický a kadeřnický salon Maksymiliana Faktorowicze

Pramen: Maksymilian Faktorowicz In: Cosmeticandskin.com [online]. 22. prosince 2018 [cit. 13. 4. 2019]. Dostupné z: <http://cosmeticsandskin.com/companies/max-factor.php>

Dotazník č. 1

1. Víte, kdo je Marie Curie - Skłodovská?

- a) Ano, vím.
- b) Jméno znám, ale nic o ní nevím.
- c) Neznám.

2. Čím se Marie Curie - Skłodovská proslavila?

- a) Je to vědkyně, která vynalezla rádio.
- b) Je to vědkyně, která obdržela 2 Nobelovy ceny za objevení prvku polonium a radium.
- c) Je to vědkyně, která se podílela na vzniku rentgenu.

3. Odkud Marie Curie - Skłodovská pochází?

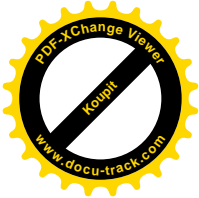
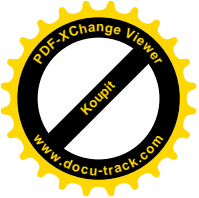
- a) Polsko
- b) Amerika
- c) Francie
- d) Rusko
- e) Velká Británie

4. Víte, kdo je Frédéric Chopin?

- a) Ano, vím.
- b) Jméno znám, ale nic víc nevím.
- c) Neznám.

5. Proč je Frédéric Chopin slavný?

- a) Je to významný hudební skladatel.
- b) Je to významný operní zpěvák.
- c) Byl to učitel W. A. Mozarta.

6. Odkud Frédéric Chopin pochází?

- a) Polsko
- b) Amerika
- c) Francie
- d) Japonsko
- e) Velká Británie

7. Víte, kdo je Henryk Sienkiewicz?

- a) Ano, vím.
- b) Zním pouze jméno, ale nic víc nevím.
- c) Neznám.

8. Čím se Henryk Sienkiewicz proslavil?

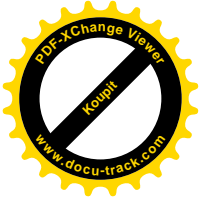
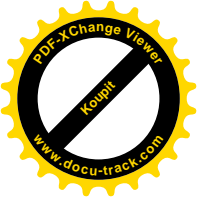
- a) Je to spisovatel, který napsal např. Quo Vadis.
- b) Je to spisovatel, který se podílel na tvorbě W. Shakespeara.
- c) Je to spisovatel, který jako první použil slovo ROBOT.

9. Odkud Henryk Sienkiewicz pochází?

- a) Polsko
- b) Amerika
- c) Francie
- d) Rusko
- e) Velká Británie

10. Víte, kdo je Mikuláš Koperník?

- a) Ano, vím.
- b) Zním pouze jméno, ale nic víc nevím.
- c) Neznám.

11. Čím se Mikuláš Koperník proslavil?

- a) Potvrdil skutečnost, že se planeta Země otáčí.
- b) Tvůrce heliocentrické soustavy.
- c) Objevil chutnou rostlinu, která po něm byla pojmenovaná Koper -> Kopr.

12. Odkud Mikuláš Koperník pochází?

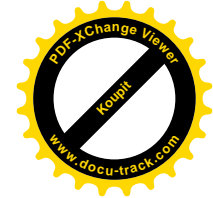
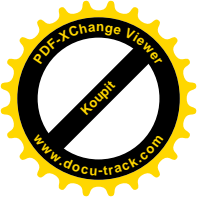
- a) Polsko
- b) Amerika
- c) Francie
- d) Rusko
- e) Velká Británie

13. Víte, kdo je Maksymilian Faktorowicz?

- a) Producent pořadu Faktor strachu.
- b) Výrobce kosmetiky, kterou odkoupil Hollywood a udělal z něj značku MAX FACTOR.
- c) Stanovil Maksymilianův faktor pro výpočet gravitace Měsíce.

14. Odkud Maksymilian Faktorowicz pochází?

- Polsko
- Amerika
- Francie
- Rusko
- Velká Británie

Dotazník č. 2

1. Czy wiesz, kto jest Marie Skłodowska - Curie?

- a) Tak, wiem.
- b) Znam tylko imię, ale nic więcej nie wiem.
- c) Nie wiem.

2. Czy wiesz, dlaczego jest Marie Skłodowska - Curie sławną osobą?

- a) Jest naukowcem, który wynalazł radio.
- b) Jest naukowcem, który otrzymał 2 Nagrody Nobla za odkrycie pierwiastka polonu i radu.
- c) Jest naukowcem, który był zaangażowany w rozwoju promieni rentgenowskich.

3. Czy wiesz, skąd Marie Skłodowska - Curie pochodzi?

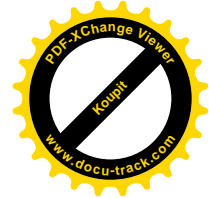
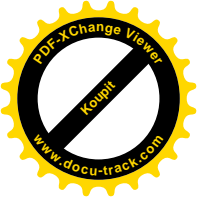
- a) Polska
- b) Ameryka
- c) Francja
- d) Rosja
- e) Wielka Brytania

4. Czy wiesz, kto jest Frédéric Chopin?

- a) Tak, wiem.
- b) Znam tylko imię, ale nic więcej nie wiem.
- c) Nie wiem.

5. Czy wiesz, dlaczego jest Frédéric Chopin sławną osobą?

- a) Jest ważnym kompozytorem.
- b) Jest ważnym śpiewakiem operowym.
- c) Był nauczycielem W. A. Mozarta.

6. Czy wiesz, skąd Frédéric Chopin pochodzi?

- a) Polska
- b) Ameryka
- c) Francja
- d) Japonia
- e) Wielka Brytania

7. Czy wiesz, kto jest Henryk Sienkiewicz?

- a) Tak, wiem.
- b) Znam tylko imię, ale nic więcej nie wiem.
- c) Nie wiem.

8. Czy wiesz, dlaczego jest Henryk Sienkiewicz sławną osobą?

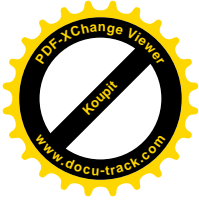
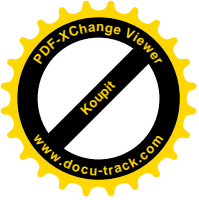
- a) Jest pisarzem, który napisał np. Quo Vadis.
- b) Jest pisarzem, który przyczynił się do twórczości W. Szekspira.
- c) Jest pisarzem, który jako pierwszy użył słowa ROBOT.

9. Czy wiesz, skąd Henryk Sienkiewicz pochodzi?

- a) Polska
- b) Ameryka
- c) Francja
- d) Rosja
- e) Wielka Brytania

10. Czy wiesz, kto jest Mikołaj Kopernik?

- a) Tak, wiem.
- b) Znam tylko imię, ale nic więcej nie wiem.
- c) Nie wiem.

11. Czy wiesz, dlaczego jest Mikołaj Kopernik sławną osobą?

- a) Potwierdził fakt, że Ziemia się obraca.
- b) Twórca systemu heliocentrycznego.
- c) Odkrył smaczną roślinę, która została nazwana jego imieniem Koper -> Koperek.

12. Czy wiesz, skąd Mikołaj Kopernik pochodzi?

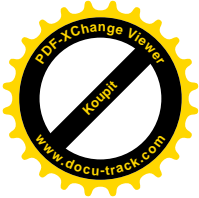
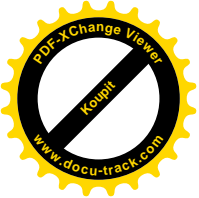
- a) Polska
- b) Ameryka
- c) Francja
- d) Rosja
- e) Wielka Brytania

13. Czy wiesz, kto jest Maksymilian Faktorowicz?

- a) Producent programu telewizyjnego Fear Factor.
- b) Producent kosmetyki, który kupił Hollywood i uczynił z niego markę MAX FACTOR.
- c) Stworzył zasady Maksymilianskiej o aktualnym ruchu Księżyca.

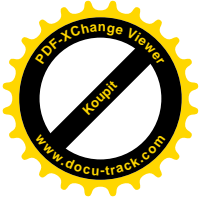
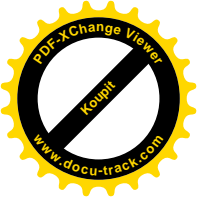
14. Czy wiesz, skąd Maksymilian Faktorowicz pochodzi?

- a) Polska
- b) Ameryka
- c) Francja
- d) Rosja
- e) Wielka Brytania

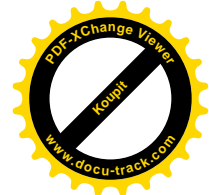
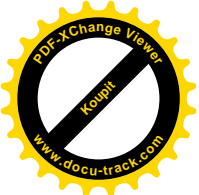

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf č. 1	27
Graf č. 2	27
Graf č. 3	28
Graf č. 4	28
Graf č. 5	29
Graf č. 6	29
Graf č. 7	30
Graf č. 8	30
Graf č. 9	31
Graf č. 10	31
Graf č. 11	32
Graf č. 12	32
Graf č. 13	33
Graf č. 14	33
Graf č. 15	34
Graf č. 16	34
Graf č. 17	35
Graf č. 18	35
Graf č. 19	36
Graf č. 20	36
Graf č. 21	37
Graf č. 22	37
Graf č. 23	38
Graf č. 24	38
Graf č. 25	39
Graf č. 26	39
Graf č. 27	40
Graf č. 28	40
Graf č. 29	41

Graf č. 30	41
Graf č. 31	42
Graf č. 32	42

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41

PL 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41